

5. Genette, G. (1980). *Narrative discourse: An essay in method*. Cornell University Press.
6. Groensteen, T. (2007). *The system of comics*. University Press of Mississippi.
7. Herbert, F., Anderson, B., & Martin, R. (2020). *Dune: The graphic novel, Book 1*. Abrams ComicArts.
8. Hutcheon, L. (2006). *A theory of adaptation*. Routledge.
9. Jewitt, C. (Ed.). (2014). *The Routledge handbook of multimodal analysis* (2nd ed.). Routledge.
10. Kress, G. (2010). *Multimodality: A social semiotic approach to contemporary communication*. Routledge.
11. Підгрушна, О. Г. (2019). Особливості відтворення графічного роману (на матеріалі українського перекладу англomовної серії коміксів «Вартові»). *Science and Education a New Dimension. Philology*, VII(63), 52–57.
12. Селіванова, О. О. (2006). *Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми*. Довкілля-К.

Бернацька С.М.,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,
(Київ, Україна)
Вакульчук А.І.,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,
(Київ, Україна)

МОВНА ГРАМОТНІСТЬ – ФУНДАМЕНТ РЕЗУЛЬТАТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Мова – це головна частина успішного майбутнього. У деяких сферах, можливо досягти успіху без знання української, але питання в іншому: чи буде цей успіх повноцінним? Державна мова є не лише частиною культури, а й інструментом, що допомагає формувати робочий образ, будувати кар'єру, розвивати знайомства та досягати висот. Зараз роботодавці шукають спеціалістів, які вміють ефективно комунікувати, а саме: мають впевнене, чітке та грамотне мовлення, адже особистості, які гарно говорять, зазвичай викликають більше довіри. Вони виглядають впевнено, переконливо та професійно, вміють чітко висловлювати свої думки, переконувати, вести переговори, працювати з

документами. Це формує розуміння того, що мова є невіддільною частиною професійної компетентності. Наприклад, адвокат, який використовує некоректні формулювання, викладач, що не володіє мовними нормами, стажист, який пише заяву з помилками – усі вони ризикують втратити роботу через недостатнє знання української мови. Сьогодні, ми маємо всі можливості для її вдосконалення – курси, книги, спеціалізовані тренінги. Ігнорувати їх – значить позбавляти себе конкурентоспроможності та шансу стати успішним фахівцем. Мова як обов'язковий елемент професійної діяльності. Володіння державною мовою є насамперед правовою вимогою та важливою практичною потребою, що сприяє ефективному виконанню професійних обов'язків у будь-якій сфері, особливо в публічному управлінні, освіті, юриспруденції, науці, медіа тощо. На рівні закону закріплено обов'язковість використання української мови в офіційно-діловій сфері. Це обумовлено необхідністю забезпечення єдності державного простору, ефективності управлінських процесів та реалізації конституційних прав громадян. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» зобов'язує кандидатів на державну службу та інші публічні посади підтвердити рівень володіння державною мовою шляхом складання відповідного іспиту, а також встановлює відповідальність за порушення мовного законодавства, включаючи штрафи за відмову у наданні послуг українською мовою або публічну зневагу до неї [1].

Успішна реалізація посадових обов'язків неможлива без високого рівня мовно-комунікативної компетентності. До того ж публічна ділова комунікація є складним процесом, який залежить від низки чинників – професійного досвіду, освіти, когнітивних особливостей, віку, гендеру, національності, психологічних і етичних установок тощо. Дослідники комунікативної лінгвістики, серед яких Флорій Бацевич [3], Олександр Пономарів [10], Анатолій Загнітко [6], Джон Остін [14], Герберт Грайс [15], Джофрі Ліч [16] та багато інших стверджують, що комунікація супроводжується використанням конкретної мови й поєднується з

конкретними діями, супроводжується різними об'єктами, а також вони підкреслюють багатфакторність процесу й необхідність урахування цих параметрів для ефективного спілкування [Гамова, 2020, 38]. Саме тому у професійному спілкуванні набуває значення мовна грамотність, яка є фундаментом якісної, результативної та етично вивіреної комунікації. У контексті державної служби та інших сфер офіційно-ділової діяльності володіння державною українською мовою на високому рівні забезпечує точність і логічність викладу думок, сприяє формуванню позитивного іміджу фахівця, підвищує рівень довіри до нього з боку колег, громадян і партнерів. Мовна грамотність проявляється у вмінні доречно добирати мовні засоби відповідно до ситуації, дотримуватися норм літературної мови, уникати двозначностей, мовленнєвих штамів, а також емоційно забарвлених чи образливих висловів, які можуть порушити етичні засади ділового спілкування. Крім того, змістовність і структурованість мовлення, володіння способами переконання, аргументації, лаконічності – усе це забезпечує ефективність взаємодії у професійному середовищі та сприяє досягненню спільних цілей.

Високий рівень мовної культури є запорукою формування здорового психологічного мікроклімату в колективі, підвищення організаційної дисципліни, а отже – і загальної продуктивності праці. Таким чином, мовна грамотність є важливою компетенцією управлінця, фахівця, посадовця, яка визначає якість комунікації, репутацію установи та її здатність ефективно діяти в умовах сучасного інформаційного суспільства. Це означає, що державні службовці, освітяни, медики, юристи та представники інших професій повинні вільно володіти українською мовою для належного виконання своїх функціональних обов'язків.

Успіх у кар'єрі асоціюється з професійними навичками, досвідом роботи та особистими якостями. Володіння державною мовою все частіше стає

вирішальним для професійного зростання в нашій країні. Сьогодні українська мова є потужним кар'єрним інструментом, який допомагає будувати репутацію бренду та розвивати лояльність громадян до нього. Вона формує довіру, забезпечує конкурентну перевагу, в результаті чого відкриває нові можливості.

Після 2022 року частина населення держави переосмислила роль української мови, переглянула маркетингові стратегії у своїх соціальних мережах та відмовилася від російськомовного контенту на користь підтримки державної мови. Це призвело до зростання конкуренції в україномовному сегменті, що у свою чергу, вимагає створення якісного, релевантного та креативного контенту.

На прикладах з реального життя можна побачити, як знання української стало ключем до успіху. Одним з таких є проєкт «Азовсталь. Символ незламності» створений за ініціативи платформи UNITED 24 та компанії «Метінвест». Він продемонстрував як потужно заряджені емоційні меседжі гуртують людей з усього світу. Браслети, виготовлені з останньої партії металу заводу Азовсталь стали символом боротьби та незламності та допомогли зібрати кошти на підтримку України у війні [14]. Маркетингові компанії одні з перших бачать настрої суспільства і розуміють, що зараз використання української мови викликає почуття гордості та національної ідентичності, спільних цінностей, через що люди підтримують український продукт. Так у партнерстві з ДП «Артемсіль» та UNITED 24 було реалізовано ще один проєкт із глибоким національним контекстом. Продаж 100000 пачок солі з Соледара став комерційним успіхом та актом підтримки армії – кошти пішли на закупівлю 2200 FPV-дронів. Без точного використання української мови бренду не вдалося б досягнути довіри та тісного емоційного зв'язку зі споживачами [13].

Окремо слід зазначити вплив мови на рівень заробітної плати. Дослідження кадрового порталу Work.ua показують, що працівники, які володіють українською на високому рівні, заробляють у середньому на 15-20% більше, особливо у таких галузях як продажі, менеджмент, зв'язки з громадськістю. Це

пояснюється як попитом на мовно компетентних фахівців, так і загальним трендом на українізацію ділового середовища [5].

У міжнародних компаніях, у сфері ІТ чи фрілансі знання англійської часто є визначальним. Проте навіть там, вміння спілкуватися українською дає переваги при роботі з локальним ринком, залученні клієнтів та розширенні впливу на території України. До того, після 2022 року мова стала символом національної єдності, тому володіння нею сприймається як ознака солідарності та поваги до країни. У сучасній Україні знання мови – це не лише культурна, а й економічна цінність.

Грамотне мовлення давно є маркером професіоналізму та серйозного ставлення до справи. У сучасному українському діловому середовищі мова – частина професійного іміджу, що безпосередньо впливає на рівень довіри як з боку роботодавця, так і клієнта. У результаті опитування роботодавців, проведеного 2023 року, можна констатувати, що найбільш потрібними виявилися універсальні якості та навички працівників – відповідальність, стресостійкість, робота в команді, уважність, креативність, здатність до навчання, а також значна частина роботодавців відзначили навички володіння комп'ютером та іноземними мовами [9]. За результатами дослідження платформи Work.ua, понад 70% роботодавців вказують знання української мови як обов'язкову або бажану вимогу. Водночас HR-фахівці підкреслюють, що грамотна мова під час співбесіди формує перше враження, підсилює довіру та часто є вирішальною при виборі кандидата, тобто рівень мовлення стає «неформальним критерієм» професійності. Грамотність мови під час спілкування, грамотні резюме та комунікація в листуванні – це те, що підсвідомо оцінюється як показник компетентності. Досконале володіння державною мовою є показником високої професійної культури, відповідальності, поваги до законодавства і до співрозмовників. Це підвищує авторитет спеціаліста або посадовця в очах колег, клієнтів та

громадськості. Якою лексикою багата людина, наскільки різноманітний словниковий запас, з якими емоціями вона розповідає – усе це описує рівень культури [Соколова, 2019, 58].

Професійна діяльність трансформується через автоматизацію та штучний інтелект. Вони впливають на комунікаційні процеси та вимоги до мовних навичок. Завдяки таким технологіям як обробка природної мови, з'являються інструменти для автоматичного перекладу, розпізнавання мови та аналізу тексту. Це спрощує комунікацію між різними мовними групами та підвищує ефективність роботи. Надмірне ж використання може призвести до залежності від технологій та зниження когнітивних здібностей, але розглянемо позитивний вплив. Українська мова в цьому контексті отримує нові можливості: з'являються додатки та нові інтерфейси, що підтримують українську, розробляються мовні моделі, що обробляють україномовний контент нейромережі навчаються на українських текстах [Ковальчук, 2024, 160].

Зростання національної свідомості та підтримка державної мови поширюють використання української мови у сферах ІТ та бізнесу. В діловому середовищі українська мова підсилює національну ідентичність, через що розвивається локальний ринок. І хоча англійська лишається домінантною мовою міжнародного бізнесу та ІТ, через її глобальний статус, у внутрішньому ринку поступово утверджується українська. Така тенденція спостерігається в локальних проєктах та стартапах. Попит на локалізовані продукти, україномовні інтерфейси, маркетинг і юридичну документацію значно зріс після 2022 року, коли до великої частини населення прийшло усвідомлення важливості національної ідентичності. Тому глобалізація української мови у наших руках.

Сучасні технології, нейромережі та додатки на основі ШІ, покращують процес вивчення мов. Вони надають можливість індивідуалізувати підхід до навчання, швидко виявляти слабкі місця, адаптувати матеріали під конкретного учня. Також можна створити навчальні програми, які аналізують і враховують потреби студента. Це дозволяє використовувати матеріали та завдання, які відповідають потрібному рівню. Індивідуальний підхід також полягає в

автоматичному оцінюванні та відстежуванні прогресу. Системи аналізуватимуть результати студентів та зможуть рекомендувати додаткові вправи для покращення навичок. Завдяки цьому навчання стає ефективним та підвищує мотивацію. Ще однією з інноваційних можливостей є використання онлайн-курсів, які є відеолекціями, тестами, завданнями, матеріали для читання, вони як і додатки для навчання надають доступ до навчальних ресурсів у будь-який час і з будь-якого місця. Такі додатки як Duolingo чи Babbel комбінують в собі ігри з навчанням, що допомагає дітям вивчати мову, як захопливу гру [Багрій, 2023, 20]. Українські розробники також створили застосунок «Interlocutor AI», який покращує рівень володіння іноземними мовами за допомогою ШІ. Ми маємо електронні книги та додатки, які сприяють розвитку мовленнєвих навичок, розширюють словниковий запас, покращують вимову, тому обов'язково потрібно їх використовувати не лише для вивчення іноземних мов, а й для розширення словникового запасу, покращення комунікативних навичок.

До універсальних навичок, які допоможуть досягти успіху, потрібно віднести: емоційну виразність, чіткість і лаконічність, дотримання стилю мовлення. Вміння налаштувати мовлення відповідно до очікувань та потреб слухачів вже на першому етапі. Для того, щоб закріпитися у пам'яті слухачів, використовуйте інтонацію, жести, міміку – усе це підсилюватиме вплив на аудиторію. Найголовніше – продовжуйте покращувати свої мовні навички, поповнюйте словниковий запас, адже є безліч прикладів, які показують, що мова займає важливе місце в професійній діяльності.

Отже, знання мови безумовно допомагатиме рухатися по кар'єрних сходах, мовна грамотність ж є фундаментом результативної комунікації, а мовлення – маркером професіоналізму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». – розділ III, стаття 9. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 21.04.2026)
2. Багрій Г. А. Інноваційні підходи до навчання іноземної мови з використанням штучного інтелекту // Технології добросовісного використання штучного інтелекту у

- сфері освіти та науки : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. С. 20.
3. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики [Електронний ресурс] /Ф.С. Бацевич. – Київ: Вид. центр «Академія», 2004. 344 с.
 4. Гамова Г. І. Мовленнєвий вплив як результат комунікативної взаємодії у публічному діловому дискурсі. Теорія та практика державного управління. 2020. № 2(69). С. 34-41.
 5. Вакансії з сайту Work.ua. URL: <https://www.work.ua/> (дата звернення: 23.04.2026)
 6. Загнітко А. П. Сучасна лінгвістика: погляди та оцінки : науково-аналітичне видання. Донецьк: ДонНУ, 2014. 384 с.
 7. Карманська Ю. Початок україномовного життя // Forbes.ua. URL: <https://forbes.ua> (дата звернення: 21.04.2026).
 8. Ковальчук Н. Перспективи застосування інструментів на основі штучного інтелекту у викладанні української мови // Український педагогічний журнал. 2024. № 3. С. 160.
 9. Лісогор Л., Судаков М. Ринок праці України 2022–2023: стан, тенденції та перспективи. Київ, 2023. С. 44. URL: https://solidarityfund.org.ua/wp-content/uploads/2023/04/ebrd_ukraine-lm1.pdf (дата звернення: 22.04.2026)
 10. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови. – 3-тє вид., переробл. і допов. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. 246 с.
 11. Селігей П. О. Науковець і його мова // Українська мова. 2012. № 4. С. 18–28.
 12. Соколова В. К. Роль культури мовлення у професійній діяльності // Радіо-електроніка та молодь у ХХІ столітті: матеріали 23 Міжнар. молодіж. форуму, 16-18 квітня 2019 р. Харків: ХНУРЕ, 2019. Т. 11. С. 57–58.
 13. Як українська мова стає інструментом успіху в маркетингу та рекламі // Cases.media. – 2023. URL: <https://cases.media/article/yak-ukrayinska-mova-staye-instrumentom-uspikhu-v-marketingu-ta-reklami> (дата звернення: 21.04.2026).
 14. Austin J. L. *How to Do Things with Words* / Edited by J. O. Urmson and Marina Sbisa. – Oxford: Clarendon Press, 1962. – 167 p. – (William James Lectures; 1955).
 15. Grice H. P. *Logic and Conversation* // Cole P., Morgan J. (Eds.). *Syntax and Semantics. Vol. 3: Speech Acts*. – New York: Academic Press, 1975. P. 41-58
 16. Leech G. N. *Principles of Pragmatics*. – London: Longman, 1983. 250 p.

Бринюк К.Ю.

*Бердянський державний педагогічний університет
(Запоріжжя, Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ У ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

(на матеріалі творів В. С. Моема)

В умовах сучасних суспільних трансформацій та глобалізаційних процесів особливої ваги набуває підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних ефективно функціонувати в полікультурному й багатомовному середовищі. У